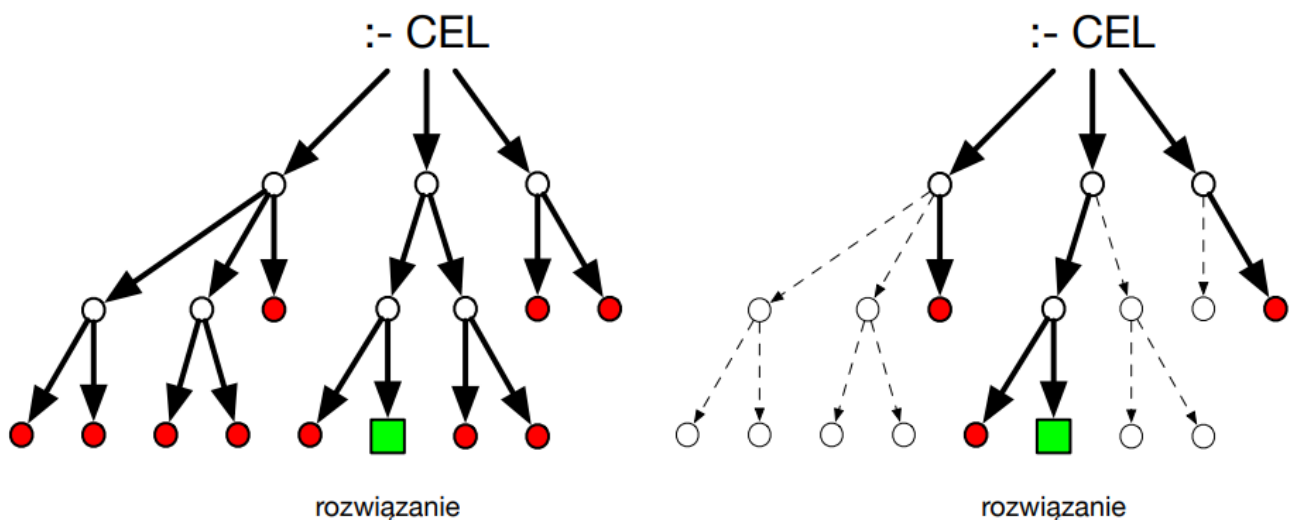

Autor: Joanna Kulig, 261738

W jaki sposób programowanie ograniczeń może przyspieszyć działanie Prologu?

Rozwiązując zapytanie, Prolog za każdym razem stara się dopasowywać wartości zmiennych do danych definicji, warunków czy przynależności. Naturalnie przeszukuje on możliwe rozwiązania, 'wyrzucając' ze zbioru znalezionych te, które nie spełniają naszych oczekiwań zawartych w kodzie.

Z pomocą przychodzi nam **CLC** - Constraint Logic Programming, czyli programowanie ograniczeń. Pozwala nam ono na określenie dziedziny zmiennych, przez co rozwiązania problemów są efektywnie zawężane. Ograniczenia biorą pod uwagę wszystko, co zdefiniowaliśmy dla danych zmiennych, niezależnie od kolejności ich zdefiniowania. Są one odświeżane także podczas wykonywania programu. Jest to tzw. propagowanie ograniczeń, które jest dokonywane automatycznie. To wszystko sprawia, że zwiększa się wydajność pisanych programów, szczególnie jeśli bierzemy pod uwagę czas oraz liczbę dokonanych operacji podczas wykonywania programu.

a) Prolog bez więzów

b) Prolog z więzami

Rysunek 1. Szukanie rozwiązań w programach bez użycia / z użyciem programowania ograniczeń.

Na powyższym obrazku widać sposób dojścia do rozwiązania. Prolog bez więzów przechodzi każde rozwiązanie, do którego możemy dojść mając zadane warunki, odrzucając je jedynie wtedy, gdy dojdziemy do ich wartości i wtedy przyrównamy do naszego celu. Natomiast Prolog z więzami, podczas wykonywania programu, dynamicznie odrzuca niepasujące możliwości, jeszcze zanim

dojdzie do ich ewaluacji. Jest to możliwe za pomocą wyżej wyjaśnionego propagowania ograniczeń, które są odświeżane w czasie wykonywania programu.

Przykłady działania:

Każdy przykład zakłada, że jest już (tam, gdzie potrzeba) zdefiniowany moduł dostarczający więzy.

```
?- [X,Y] ins 0..3, Z #= X + Y, Z #= 1.  
Z = 1,  
X in 0..1,  
X+Y#=1,  
Y in 0..1.
```

Powyższy przykład pokazuje automatyczne dostosowanie dziedzin zmiennych do danego problemu poprzez łączenie ograniczeń. Jest to doskonały przykład odświeżania ograniczeń na danych zmiennych, czyli jednej z własności programowania ograniczeń.

Aby pokazać programowanie ograniczeń w pełnej krasie, wzięłam bardziej skomplikowany przykład - podawanie możliwych rozwiązań sudoku 4x4. Możemy przyjrzeć się najpierw rozwiązaniu bez ograniczeń.

```
% sudoku 4x4  
% | X11 | X12 | X13 | X14 |  
% | X21 | X22 | X23 | X24 |  
% | X31 | X32 | X33 | X34 |  
% | X41 | X42 | X43 | X44 |  
  
% list of solutions represented by four rows, from top to bottom  
sudoku_without_constraints([[X11,X12,X13,X14], [X21,X22,X23,X24],  
[X31,X32,X33,X34], [X41,X42,X43,X44]]) :-  
  Digits = [1,2,3,4],  
  % rows  
  permutation([X11,X12,X13,X14], Digits),  
  permutation([X21,X22,X23,X24], Digits),  
  permutation([X31,X32,X33,X34], Digits),  
  permutation([X41,X42,X43,X44], Digits),  
  % columns  
  permutation([X11,X21,X31,X41], Digits),  
  permutation([X12,X22,X32,X42], Digits),  
  permutation([X13,X23,X33,X43], Digits),  
  permutation([X14,X24,X34,X44], Digits),  
  % squares  
  permutation([X11,X12,X21,X22], Digits),  
  permutation([X13,X14,X23,X24], Digits),  
  permutation([X31,X32,X41,X42], Digits),  
  permutation([X33,X34,X43,X44], Digits).
```

W powyższym rozwiązaniu, każdy wiersz, kolumna oraz kwadrat są zdefiniowane za pomocą predykatu *permutation/2*, który następnie szuka permutacji zgodnych z zadanymi warunkami (czyli że

ma to być permutacja z liczb od 1 do 4 oraz że jest ona uformowana z 4 zadanych zmiennych, reprezentujących komórki w sudoku). Jednak podczas wywołania sprawdzane są również te możliwości, które składają się np. z samych 1, lub dla każdego wywołania predykatu porównujemy go z tymi samymi wynikami:

```
[trace] ?- sudoku_without_constraints(L).
[...]
```

Call:	(9)	lists:permutation([1, 1, 1, 1], [1, 2, 3, 4])	? creep
Fail:	(9)	lists:permutation([1, 1, 1, 1], [1, 2, 3, 4])	? creep
Redo:	(9)	lists:permutation([1, 2, 4, 3], [1, 2, 3, 4])	? creep
Exit:	(9)	lists:permutation([1, 3, 2, 4], [1, 2, 3, 4])	? creep
Call:	(9)	lists:permutation([1, 1, 1, 1], [1, 2, 3, 4])	? creep
Fail:	(9)	lists:permutation([1, 1, 1, 1], [1, 2, 3, 4])	? creep
Redo:	(9)	lists:permutation([1, 3, 2, 4], [1, 2, 3, 4])	? creep

```
[...]
```

Call:	(9)	lists:permutation([1, 1, 1, 2], [1, 2, 3, 4])	? creep
Fail:	(9)	lists:permutation([1, 1, 1, 2], [1, 2, 3, 4])	? creep
Redo:	(9)	lists:permutation([2, 3, 1, 4], [1, 2, 3, 4])	? creep

Następnie możemy rozważyć przykład, w którym zastosowaliśmy programowanie ograniczeń.

```
:- use_module(library(bounds)).

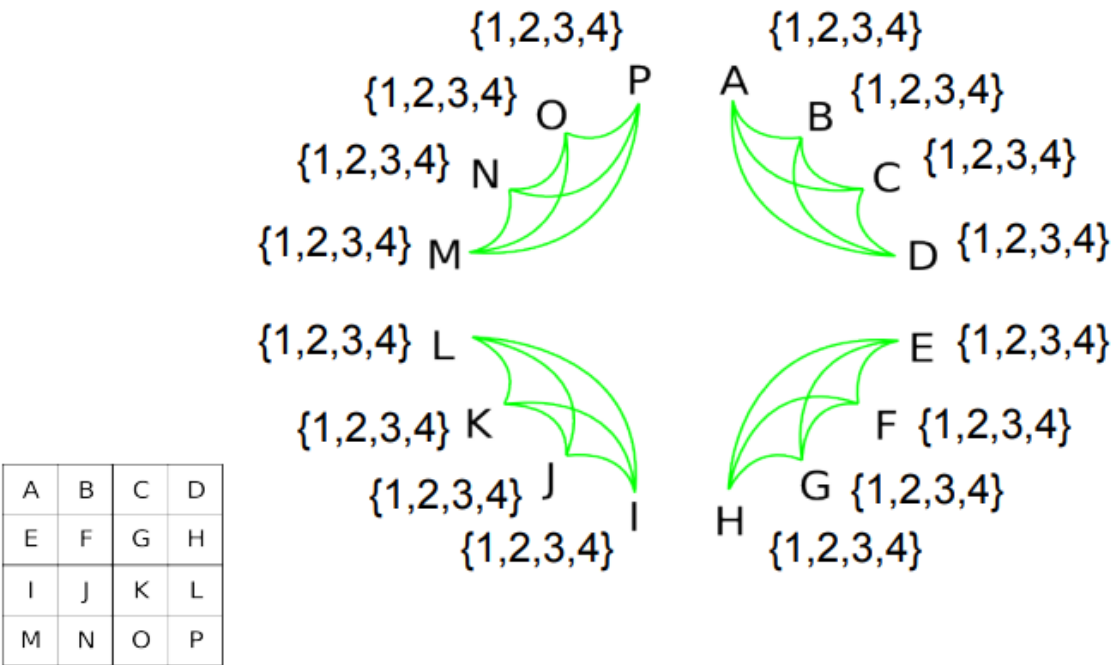
valid(L) :-
    L in 1..4,
    all_different(L).

sudoku_with_constraints([ [X11,X12,X13,X14], [X21,X22,X23,X24],
    [X31,X32,X33,X34], [X41,X42,X43,X44] ]) :-
    % rows
    valid([X11,X12,X13,X14]),
    valid([X21,X22,X23,X24]),
    valid([X31,X32,X33,X34]),
    valid([X41,X42,X43,X44]),
    % columns
    valid([X11,X21,X31,X41]),
    valid([X12,X22,X32,X42]),
    valid([X13,X23,X33,X43]),
    valid([X14,X24,X34,X44]),
    % squares
    valid([X11,X12,X21,X22]),
    valid([X13,X14,X23,X24]),
    valid([X31,X32,X41,X42]),
    valid([X33,X34,X43,X44]),
    labeling([], [X11,X12,X13,X14,X21,X22,X23,X24,X31,X32,X33,X34,X41,X42,X43,X44]).
```

Powyżej predykat *valid/1* zapewnia nam potrzebne ograniczenia dla każdego 'podzbioru' pól sudoku, np. dla *valid([X11,X12,X13,X14])*, każda z wartości listy ma być w przedziale od 1 do 4 (włącznie) oraz muszą być one parami różne, co sprawi, że każda z nich będzie miała osobną wartość. Dzięki automatycznemu dostosowywaniu dziedzin, możemy dostać poniższe ograniczenia:

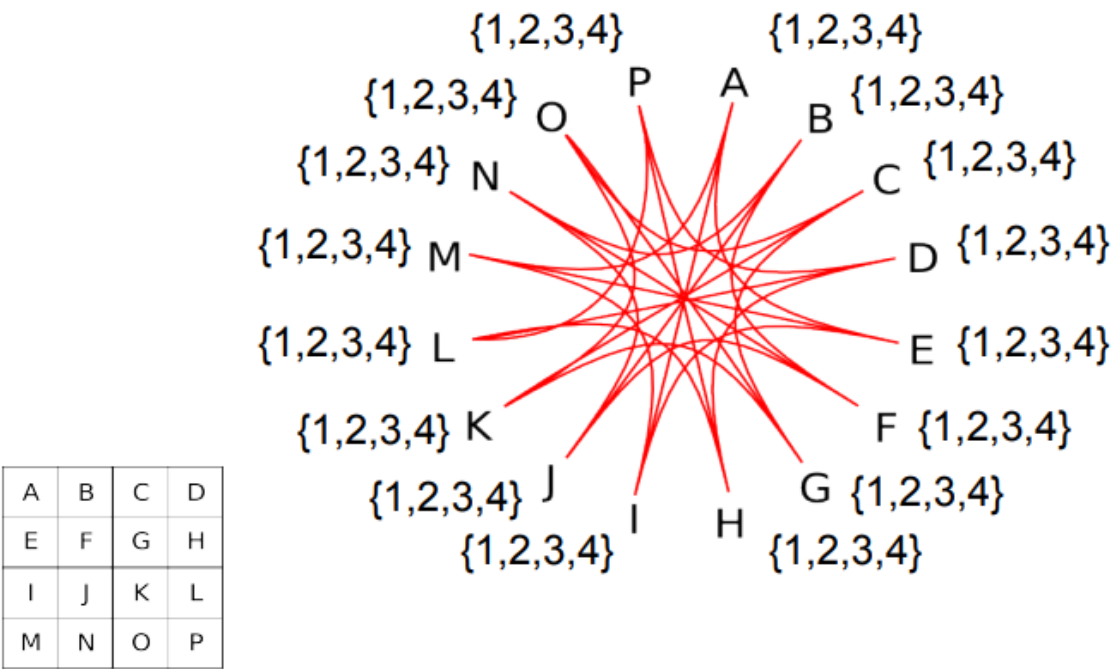
Constraints: All variables in rows are different

Edges represent inequalities between variables

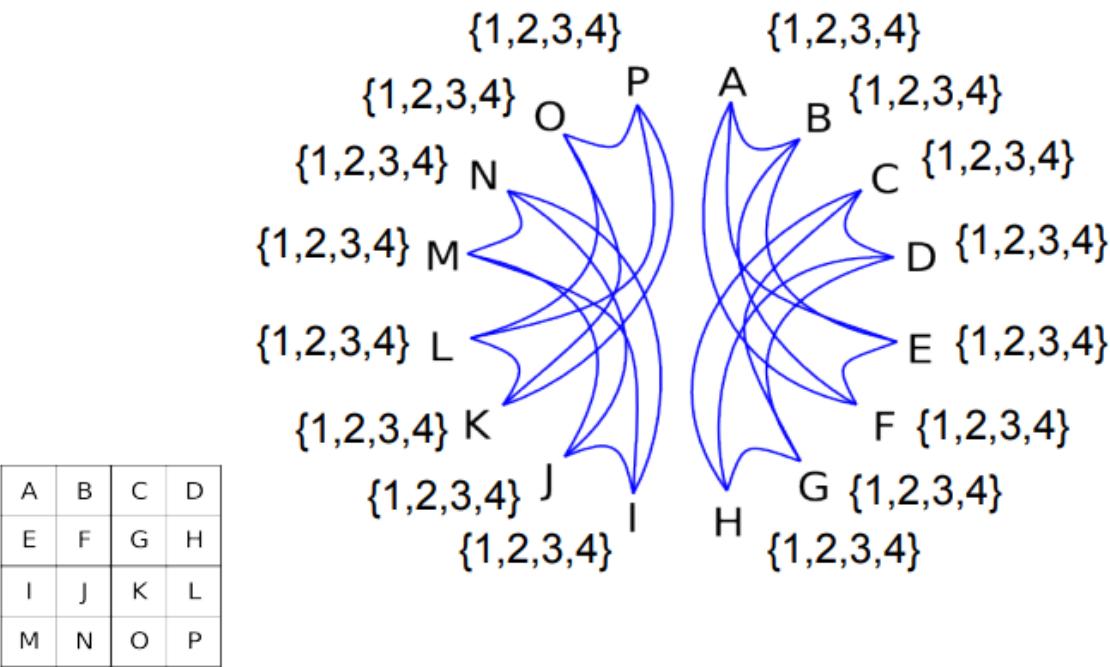
Rysunek 2. Przedstawienie zależności między wartościami w rzędach.

Constraints: All variables in columns are different

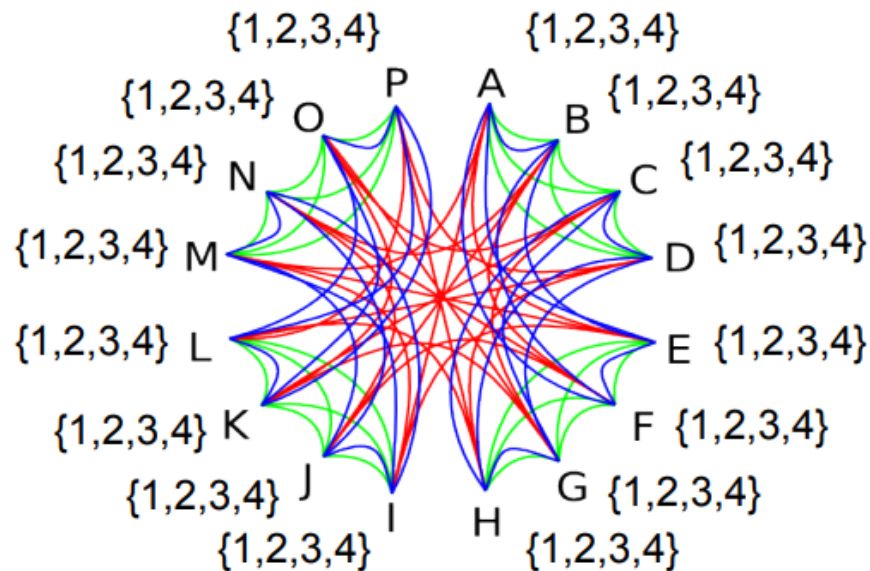
Rysunek 3. Przedstawienie zależności między wartościami w kolumnach.

Constraints: All variables in boxes are different

Rysunek 4. Przedstawienie zależności między wartościami w małych kwadratach.

All constraints shown together

16

Rysunek 5. Przedstawienie wszystkich zależności jednocześnie.

Mając takie ograniczenia przy, np. zdefiniowaniu jednej wartości, możemy przechodzić po zależnościach i ograniczeniach związanych z tą wartością, aby efektywnie znaleźć szukane rozwiązanie.

Wywołanie obu funkcji:

```
?- sudoku_without_constraints(L).
L = [[1, 2, 3, 4], [3, 4, 1, 2], [2, 1, 4, 3], [4, 3, 2, 1]] ;
L = [[1, 2, 3, 4], [3, 4, 1, 2], [4, 1, 2, 3], [2, 3, 4, 1]] ;
L = [[1, 2, 3, 4], [3, 4, 1, 2], [2, 3, 4, 1], [4, 1, 2, 3]] .

?- sudoku_with_constraints(L).
L = [[1, 2, 3, 4], [3, 4, 1, 2], [2, 1, 4, 3], [4, 3, 2, 1]] ;
L = [[1, 2, 3, 4], [3, 4, 1, 2], [2, 3, 4, 1], [4, 1, 2, 3]] ;
L = [[1, 2, 3, 4], [3, 4, 1, 2], [4, 1, 2, 3], [2, 3, 4, 1]] .
```

Rysunek 6. Wywołanie programów pokazujących rozwiązania sudoku 4x4.

```
?- time((sudoku_without_constraints(L), fail)).  
% 9,222,664 inferences, 0.584 CPU in 0.584 seconds (100% CPU, 15804129 Lips)  
false.  
  
?- time((sudoku_with_constraints(L), fail)).  
% 392,083 inferences, 0.019 CPU in 0.019 seconds (100% CPU, 20378534 Lips)  
false.
```

Rysunek 7. Czas oraz liczba kroków wnioskowania dla obu programów.

Źródła:

https://cs.pwr.edu.pl/kobylanski/dydaktyka/resources/pl_wyk11A4.pdf

<https://www.swi-prolog.org/pldoc/man?section=clp>

<https://www.metalevel.at/prolog/clpz>

<https://www.cl.cam.ac.uk/teaching/0809/Prolog/Prolog08ML6R2.pdf>